

**Zliya tsasliti Pəl kaa ka
Kwələsə
Kwəma dza ghwəmməə gha
sənataa dzəkən zliya na**

Ma ghala pətsa tsasli Pəl zliya nay, dafba mbəzliy ni, ghəci kwa fərshina mbə məlmə ka Efesə na, kala tsəgha na mbə məlmə Shezare, aw na mbə məlmə Rəm, kə ghəshi. Kaa mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə ka Kwələsə tsasli Pəl zliya na. Ma məlmə ka Kwələsə vay, tə hidfi ka Azəy na, ndəkwə ndəkwə vəgha məlmə ka Efesə. Epafərasə ntsa mbə məlmə shi niy gha naa gəzanshi Yəwən kwəma wəzə na kaa mbəzli mbə məlmə Kwələsə va. Ma sa gəzanshi Epafərasə na, mba'a mbəzli daf zhəghəti nifer shi ta nəw Yesəw Kəristəw. Ava tsəgha ghatəvashi mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə Kwələsə va ki. Ma na Pəl də'wə ghən tsa ciy, səkə ghəshi kwəmay lə mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə vaw (vəh 1:7 lə 4:12).

Ma Pəl kwa fərshina kiy, mba'a Epafərasə tsa va niy tsəhəy və ta gəzanci shiy kəsashi mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə Kwələsə. Mba'a gəzanci njasa səkəshi nihwəti mbəzli ta ngədfishi lə bəni nihwəti shiy dzəkən kwəma jijih. Ma kə ghəshiy: War nəw kwəma Yesəw gwa'a tsəghay, ka nzana mək ta mbəliti ndəw, ə kə məndiy nəw nahwəti kwəma jiji, ka slanti fə'yasa, zhini ka santa ngəra'wə kaa vəgha, kə ghəshi. Zhini ma kə ghəshi na, ə kə ndəw ndəghwə ghən tsa ci va

zəmə shi mahalakə ni lə va sa shi mahalakə ni, mba'a nihwəti shiy dība, kə ghəshi. Ma sa favə Pəl kwəma va ki na, na tsaslanaghəshi na zliya na ki.

Avanay njasa nəwva kwəma mbə zliya na:

Vəh 1:1-14 Pəl səkwə ka Kwələsə, ka mananta 'wəsa kaa Hyala ta kwəma shi.

Vəh 1:15-23 Pəl gəzə kaa ka Kwələsə njasa nza Yesəw ka ntsaa tanamti shi ngati Hyala, mə ghwəmə lə tə hidfi gwa'a. Zhini ghəci dikə tsa mbəzliy nəw gwanashi.

Vəh 2:4-25 Pəl makə ka Kwələsə va zləba kwəma mbəzliy bananshi shi gəmgəm ni va.

Vəh 3 pa' tə vəh 4:1-6 Pəl bananshi kwəma kaa ka Kwələsə dzəkən nzəy tsa 'war'war tsa, lə dzəkən nzəy kwa jipə shi, lə dzəkən nzəy kəy ghyeghyer shi, mba'a nzəy lə mbəzliy nəw ma Yesəw.

Vəh 4:7-18 Kwa kərni gəzə kwəma, mba'a səkwəva.

Pəl səkwə mbəzliy nəw Yesəw mbə məlmə Kwələsə

¹ Yən tsasli na zliya na, yən yən Pəl, ntsa tərəvə Hyala ta nza ka ndə kwal tsa Yesəw *Kəristəw, ghəy lə zəməmmə Timəte tsasliwəy na. ² Kaa ngəwəy ghwəy mbəzli Hyala mbə məlmə ka Kwələsə, ngwarməhiwəy mbə nəw Kəristəw lə nəfə kwətiwəy. A səkwəwəy ghəy, məntəwəy wəzə hwər tsa nzə Dəmmə Hyala, mba'a ndəwəy zərkə mbə nzəy tsa ghwəy.

Pəl mananta 'wəsa kaa Hyala, ta ka Kwələsə

³ Ya hwəmba cə'wə ghəy Hyala, Dəy Ndə sləkəmmə Yesəw *Kəristəwəy, mbə mananta 'wəsa ka ghəy nza tə ghwəy. ⁴ Sa nzanay, a ghəy favə njasa banavə ghwəy nefer ghwəy kaa Yesəw Kəristəw, lə njasa di ghwəy nihwəti mbəzli Hyala diba. ⁵ Sa məni ghwəy va tsəghay, sa nzana mba'a ghwəy fəy ghən tsa ghwəy gəzlinə ta shi mə ghwəmə gwəmati Hyala ta bəpəshi na. Ma tə kwatanata, ghala pətsa tsəhə Kwəma Wəzə na va katan na va ghwəyəy, a məndi niy gəzanwəy kwəmaa dzəkən shi fəy Hyala ta bəpəshi. ⁶ Ava tsəgha pəlivərivata Kwəma wəzə na vaa dzəmbə mbəzli tə hidfi gwa'a gwa'a ki. Ya kwəmba na, mba'a mbəzli zhəghəti məhərli shiy banavə nefer shi kaa Yesəw. Tsəgha na va ghwəy kwərakwə ki. Ya ghala pətsaa gha ghwəy vaa favə kwəmaa dzəkən wəzə hwər tsa Hyala mba'a ghwəy sənay katan tsa ci, ya pa' ndatsəy, mbə ghəra sləni na kwəma va mbə nefer ghwəy. ⁷ Epafərasə banavənwəy na Kwəma Wəzə na va. Madiganəy tsa tərənəw tsa na. Ka ghəra sləni Yesəw Kəristəw nza ghəy li. Ghəciy, lə nəfə kwətinə ghəra na sləni Yesəw Kəristəw mbə ghwəy. ⁸ Ava ghəci gəzanəy na njasa kəətitənwəy *Safə tsa Hyala cəwdew tsa, ta di nihwəti mbəzli.

⁹ Va tsəgha ki, sa favə ghəy kwəmaa dzəkən

1:3 1:3 Ef 1:16; 1Tes 1:2-3   **1:4** 1:4 Ef 1:15   **1:5** 1:5 1Pi 1:3-4; Ef 1:13   **1:6** 1:6 SləniKY 2:41; Rm 1:13; 1Tim 3:16   **1:7** 1:7 Epafərasə: 4:12; Flm 23   **1:8** 1:8 1Kwər 8:1   **1:9** 1:9-10 Ef 1:17; Flp 1:9

ghwəyəy, mbə cə'wə Hyala nza ghəy tə ghwəy vici va vici va. Ma mbə cə'wə ghəy na, ka cə'wə Hyala a ghənzə mbəə ciŋwəy shi dī na ghwəy mananta, mba'a ndaŋwəy sənata kwəma, ka sənashi ni wəzə ni shiy kwa kwal tsa nzə lə bərçi Safə tsa nzə dəwdew tsa. ¹⁰ Ghalaba kiy, ma nza ghwəy mbay dza kwa kwal tsa Ndə sləkəmmə Yesəw Kəristəw njasa dza naa təbanci. Ya hwəmba na, ka məni shi dza naa dī. Ka məni shi wəzə ni ghəngħən ghəngħən. Ka mətsehə sənata kwəma Hyala kwa kwəma kwa kwəma. ¹¹ Mbə cə'wə ka ghəy nza va Hyala, a ghənzə ndaŋwəy bərçi dza kwa bəla gwanata lə bərçi mbə shəndəkə tsa nzə, nza ghwəy mbəə sə'wa kwəma gwanata, ka jihəva pa' tə kwa kərnī. ¹² 'Wəsa pə ghwəy mananta kaa Dəmmə Hyala lə vəshī. Sa nzana mba'a ghwənantəŋwəy kwal ta kwəmavə na ghwəy bəla ghwəy mbə shi wəzə ni fəy na tə pətsa waŋ tsa mə ghwəmə, kaa ni nzə mbəzli. ¹³ Təgha na, aa zləghwəkəvərimmə mbə dəvə *ndə jaka tsaa kəsətəmmə lə bərçi mbə kwəsli, dza na mba'a fambəmmə mbə dəvə zəghwə nzə dī na, nza ghəci mbəə sləkəmmə. ¹⁴ Tə mbərkə zəghwə nzə mbəərəkəmmə Hyala va ndə jaka, mba'a pəlatammə kwəma ghwəmmə jikir na.

Gəzə kwəmaa dzəkən Yesəw Kəristəw

¹⁵ A ghwəy sənay kiy ngwarməhiray, ndə tifa mba'a mbay nata Hyala lə mətsehə ciw. Ma

---

1:10 1:10 Ef 4:1; 2:10; Flp 1:27   **1:11** 1:11-12 Rm 5:2; Ef 1:18

1:13 1:13-14 Zhŋ 5:18; Lk 22:53; SləniKY 26:18; Ef 1:6, 7, 21; 2:2; 6:12   **1:15** 1:15 Zhŋ 1:18; 2Kwər 4:4; 1Tim 6:16; Ebr 1:3

*Kəristəw tsa nay mbəzli va lə mətse shiy, nja Hyala də'wə ghən tsa nzə na. Ghəci na Məkaji kən shi ngati Hyala gwa'a gwa'a! ¹⁶ Sa nzanay, lə Yesəw də'wə ghən tsa ci ngati Hyala ya nimaba shiy gwa'a gwa'a. Shi mə ghwəmə lə ni tə hidfi shiy gwa'a. Shi mbay mətse ndəə nashi, lə ni mbashi ma naa nashi gwa'a. Lə Yesəw tsa va ngati Hyala shi nza bərçi və shi dikə dikə ni mə ghwəmə, mba'a shiy sləkəpə, mba'a hyeler, mba'a nihwəti shi ka bərçi gwa'a. Lə Zəghwə nzə va ngati Hyala shi va gwanashi. Dza na mba'a zlashi mbə dəvə ci, ka shi ci! ¹⁷ Hyala ghwəla ta nga hidfiy, tifa niy nza Yesəw ghala ndimndim. Ava tə mbərkə bərçi ci nza shi məniti Hyala ghwəlashi sana. ¹⁸ Ghəci na ghən tsa mbəzliy nəw. Ghəci 'wamshi na kwal, mbəzliy nəwəy, nja vəgha ci na ghəshi. Tə mbərkə ci kwəmavə mbəzli yəwən piy. Ghəci na Məkaji tsa Hyala. Ghəci gha Hyalaa zhanakati mbə mbəzliy bəkwəshi. Di naa gəzəy, ghəci na Məkaji tsa kən shiy gwa'a gwa'a. ¹⁹ Tsəgha di Hyala ta mbə ghən tsa nzə cikəvərivay ya mbə nimaba shi mənī Zəghwə nzə gwa'a. ²⁰ A Hyala mawti sləka kwəma ta jakəva lə shi ngati na gwanashi, dza kwa Zəghwə nzə. Ma nana kiy, a zərkə kwa jipə nzə lə mbəzli. Ghala mətī Zəghwə nzə va vəgha tsəm,

---

1:16 1:16 1:13; Zhj 1:3, 19; 1Kwər 8:6; Ebr 1:2   **1:17** 1:17 Zhj 1:1; 8:58   **1:18** 1:18 ghəci na ghən tsa mbəzliy nəw: 2:19; 3:15; Ef 1:22-23; ghəci na məkaji tsa kən shiy gwanashi: SləniKY 4:2; 26:23; 1Kwər 15:20; ShiZhj 1:5   **1:19** 1:19 2:9-10; Zhj 1:16; Ef 1:23   **1:20** 1:20 Rm 3:25-26; Ef 1:9-10, 21; 2:13-16

ka shikəshi miymiy ci tsahwəy zərkə tsa vaa dzəghwa jipə nzə lə shi mə ghwəmə, mba'a shi tə hidfi. ²¹ Ghwəy kwərakwə kiy ngwarməhiray, kwataŋa na, mbəzli tihə tihə ni, ka pa jaka niy nza ghwəy lə Hyala, va *kwəma jikir naa niy təkə ghwəy mbə nefer ghwəy. Dzəghwa tsəgha sləni ghəra ghwəy niy nza. ²² Nana kiy, a Hyala ghwənikə Zəghwə nzə, mba'a mənəy ka ndə ngəri, ta məti. Lə məti ci va sləkamti Hyala kwəma kwa jipə ghwəy li nana. Ma mənti Hyala kwəma va tsəghay, ta mbə ghwəy nza ka mbəzli dewdew ni kwa kwəma nzə, kala kwəma rəda rəda na dzar kwa ghwəy, kala kama məndi gar ndaŋwəy fəti! ²³ Nanzə kiy, ə pə ghwəy garəŋwəy lə bərçi tə kwəma Yesəw va banavə ghwəy nefer ghwəy. Mba'a ghwəy kəsəvə wəzə wəzə njasa banavəŋwəy məndi. Əntaa ghwəy taa zlata nahwəti təkə kwəmaa səkə ta tsəkamti na fəy ghwəy va ghən tsa ghwəy gəzliŋə ti ma. Kwəmaa favə ghwəy va ghala pətsaa gəzaŋwəy məndi kwəma Yesəw Wəzə nay, ghənzə na Yəwən kwəma wəzə na gəzancim kaa ya tsamaba ndə ci tə hidfi gwa'a. Yənəy, a Hyala təravəda ta gəzə kwəma va kaa mbəzli.

Sləni banavə Hyala kaa Pəl ta ghəra mbə mbəzliy nəw Yesəw

²⁴ Sənzənvay, mbə vəshi nzee lə ngəra'wə tsa see tə ghwəy. Ma ngəra'wə tsa see tsa tə ghwəy kiy, ə kərnayee ngəra'wə tsaa niy tərə mbə sa

sahwə *Kəristəw va ta mbəzliy nəw va mənishi ka vəgha ci. ²⁵ Mba'ee mənira ka ndə ghəra sləni mbə mbəzliy nəw Yesəw. Ava tsəgha na sləni ndara Hyala ta mənī mbə ghwəy. Ma dī na gəzəy, ə ghwənara na ta gəzə kwəma nzə kwa pətsa kəray na kaa mbəzli tə hidī gwanashi. ²⁶ Kwatanjatay mbəmbə niy nza kwəma zəzəti Hyala va ta mənī, kala sənata mbəzli. Ma dzəghwa na nana ki na, mba'a cikəvəriy dzəti ngwəla kaa mbəzli nzə ta mbə ghəshiy sənata. ²⁷ Sa nzanay, ə niy dī Hyala canatishi njasa nza shəndəkə tə kwəma nzə va niy ghwəbəy na tərənəw tsa ci, ta *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə. Ma zəzə kwəma ghwəbəy Hyala va niy nzay, ghənzə na Yesəw Kəristəw tsa mbə nefer ghwəy va sənənva. Tə mbərkə Kəristəw tsa va fəy ghwəy ghən tsa ghwəy gəzliḡə ta nza li tə pətsa nza shəndəkə tsa Hyala. ²⁸ Kwəma Kəristəw tsa va na sa gəzə ghəy kaa mbəzli gwanashi ki. Dzəghwa ghəy ka gəzanshi, ka bananshi shiy lə məhərli wəzə, ta mbəə nza ya wa ntsaa jakəy lə Yesəw Kəristəw na, mba'a mənīy ka ntsaa təhəy kwa kwəma Hyala. ²⁹ Ava va tsəgha ghəree sləni va, ka mbəz, lə bərzi ndara Yesəw Kəristəw va ghəra sləni tərənəw na mbə ya.

2

¹ Sanay, e dī ghwəy sənata njasa nza caslakə tsa sləni nzee mbə ghəra nzə tə ghwəy, ghwəy mbəzli ka Kwələsə lə ka Lawədishe, lə ta

---

1:25 1:25 Ef 3:1-3   **1:26** 1:26-27 2:2; 4:4; Ef 3:6   **1:27** 1:27
shəndəkə: 3:4; Rm 5:2; Ef 1:18   **1:28** 1:28 Ef 4:13   **1:29** 1:29
Ef 3:20; Flp 4:13

nihwəti mbəzli dfaṇaṇ, shiy sənara ma di. ² Ma sləni tsəvee va mbə ghəra nzə tsəghay, ta mbə ghwəy nza lə bərqi mbə nefer ghwəy gwanəwəy, ta jakəti ghən tsa ghwəy ka dīva ghwəy kwa jipə ghwəy. E dī ghwəy kwəməvə məhərliy sənata kwəma Hyala wəzə wəzə tərəṇw, ta mbə ghwəy sənata kwəmaa niy ghwəbəy Hyala va. Kwəmaa niy ghwəbəy na vay, ghənzə na Kəristəw dəwə ghən tsa ci. ³ Kəristəw tsa vay, mbə mbələyvata sənata kwəma wəzə na lə məhərli wəzə na. Ghəci kəətimmə na, ta sənata zəzə kwəma Hyala gwa'a. Ya wa shi dī ndə sənashiy dzəkən Hyalay, aa taa kəsashi və. Ma shi vay, shiy gwəramti wəzə na ghəshi.

⁴ Sa wana gəzanwəy ya kwəma va tsəghay, vantaa tsahwəti ndə dzaa ghavəə ngədəhwəṇwəy lə tsəhwəli ci, va nəw kwal Hyala. ⁵ Ya tsəgha nzee kərakə lə ghwəy sənəzvay, tə pətsa kwətiṇ tsa na məhərli ghwəmmə. Lə vəshi nzee mbə nəfə tsee tərəṇw, sa nzana mba'ee favə njasa ghəra ghwəy sləni ghwəy lə kwal, zhini mba'a ghwəy banavə nefer ghwəy wəzə wəzə kaa Yesəw Kəristəw.

A ghwəmmə kwəməvə piy tsa 'war'war tsa mbə Yesəw *Kəristəw

⁶ Njana nzana mba'a ghwəy zləbavə Yesəw Kəristəw, ka Ntsaa sləkəṇwəyəy, jakəjakə pə ghwəy li mbə nzəy tsa ghwəy. ⁷ Garəṇwəyəəm lə bərqi tə Yesəw tsa va, njasa ka fə vaa

---

2:2 2:2 1:26-27; Ef 5:2   **2:3** 2:3 Fir 2:4-5; 1Kwər 1:24, 30; Ef 3:19   **2:4** 2:4 2:8; Rm 16:18   **2:5** 2:5 1Kwər 5:3   **2:7** 2:7 1:23

tsəhə hililiŋə nzəə dzəmbə hidfi təfəm ta garə ti shi. Banavəm piy tsa ghwəy kaa Yesəw Kəristəw mbə nzəy tsa ghwəy gwanay. Mba'a ghwəy banavə nefer ghwəy kaa ngəci, njasa niy banavəŋwəy mbəzliy bəniŋwəy kwəma Hyala va. Ka mananta 'wəsa tərəŋw ya hwəmba kaa Hyala.

⁸ A ngwarmərə, mənī tə ghwəy məhərli wəzə, vantaa tsahwəti ndə dzaa ngədītəŋwəy lə papala sənashi nihwəti kwemer, kwemer dzərvə dzərvə ni, kala ghən ti shi. Ma kwemer shi vay, kwəma jijihishi na, zhini kwemer va difay, ta mbəreketi, lə kihə hyeler na ghəshi. Dzar kwa Kəristəw səəkə ghəshiw. ⁹ Əntaa ghwəy dzaa zləba kwəma shi ma, A na ni Hyala shiy gwanashiy, mbə vəgha Yesəw Kəristəw na ghəshi. ¹⁰ Səvəri mbə jakəva tsa ghwəy lə Yesəw Kəristəw tsa va kiy, a ghwəy kwəməvə shiy gwanashi, cesl cesli. Yesəw Kəristəw sləkə na shi nza bərçi və shi, lə hyeler tə hidfi gwa'a.

¹¹ Kwatanay, a Hyala niy gəzanshi kaa *ka Zhəwifə ta *sla fə'yasa, nza mbəzli mbəə sənashi, mbəzli nzə na ghəshi, kə məndi. Ma ghwəy ghwəy shiy jakəŋwəy va lə Yesəw Kəristəwəy, aa manati shiy tə ghwəy kwərakwə, nza ghwəy mbəə sənay, mbəzli nzə nza ghəy, pə ghwəy. Lə dəvə ndə ngəri mənīti na shi va kiw. Yesəw Kəristəw mənīti shi na. Shi mənīti na vay, ə mbəlantəŋwəy na səvəri mbə dəvə *kwəma jikir na, kala mənī mazə ghənzəə

dzəkən ghwəy ghwəla. ¹² Ghala pətsa məniŋwəy məndi *bateməy, njasa nzana mba'a məndi lagh-waŋwəy kwa hidī lə Yesəw na. Njasa zhakatiy Yesəw va mbə mətiy, tsəgha zhakatiŋwəy ghwəy kwərakwə. Sa nzana, mba'a ghwəy bənavə nefer ghwəy kaa Hyalaa zhanakati Yesəw va sati mbə mətiy, a bərçi və ta mbay zhanakatəŋwəy kwərakwə. ¹³ Kwataŋay, nja mbəzliy bəkwəshi niy niğhəŋwəy Hyala, va kwəma ghwəy jikir na. Mbəzliy nəw ma Hyala niy nza ghwəy, niy slaslamti fə'yasa ghwəyəw. Nana kiy, a Hyala zhanakatəŋwəy mbə məti, a ghwəy kwəməvə piy tsa katan tsa mbə Yesəw Kəristəw. Dzəghwa Hyala mba'a pəlay jikir tsaa məni ghwəmmə mbə nəfə tsa nzə gwa'a gwa'a. ¹⁴ A ghwəmmə sənay, kwataŋay, a ngwəvə Hyala niy nza kən ghwəmmə, tə sa nəwti ma ghwəmmə *kwəma pəhəti na. Ma nana kiy, a Hyala bəhwə kwəma ghwəmmə va jikir na, mba'a fakən kən Yesəw Kəristəw ghala danwati məndi vaa dzəti tsəm tə ghwəmmə. Ava tsəgha banti na fəti kən ghwəmmə ki. ¹⁵ Ghala vəghwə tsa məti Yesəw va vəgha tsəməy, a Hyala təfanakən bərçi kaa hyeler lə shi nza bərçi və shi gwa'a. Dza na mba'a pəmətishi kwa kwəma nzə nja mevivi. Mba'a 'wəshamtishi kwa kwəma mbəzli gwa'a, ka panavəshi ha'wə.

¹⁶ Njana nzana tsəgha ghənzə kiy, əntaa ghwəy taa zləba ndəə sləkəŋwəy ka slanwəy ngwəvə va shi zəmə ghwəy, ya va shi sa ghwəy

2:12 2:12 3:1; Rm 6:3-4; Ef 1:19-20; 2:6   **2:13** 2:13 Ef 2:1, 5

2:14 2:14 Ef 2:15-16; 1Pi 2:24   **2:15** 2:15 2:9-10   **2:16** 2:16

Rm 14:1-6

ma. Ka zləba ghwəy ndəə slanwəy ngwəwə ya va makwaghwa yəwən tir, ya va *vici dəkəva ma. ¹⁷ Ma kwəma niva shiy gwanashiy, nja məcakwə shiy dzaa səəkə fəyshi Hyala tsəgha, ta mbəə canshi kwəma kaa mbəzli. Ma na katan na kwəma dī shi vaa canshi kaa mbəzli kiy, ghəci na Yesəw Kəristəw də'wə ghən tsa ci. ¹⁸ A nihwəti mbəzli tibay, ə kə ndə zhəghəti ghən tsa ci jəwə, ka sa ngəra'wə kaa vəgha ci, ka tsəfəkwə kwa kwəma ka kwal Hyala, kə ghəshiy ni. Gəla mbəzli vay, əntaa ghwəy zləba ghəshiy bəjwəy fəti ma. War lə shi nashi ghəshi kwa shiw ka ghəshiy vəshi, Hyala cinəy na shi va kwa shiw, kə ghəshiy ni. War ka kəli ghən tsa shi gəm tsəgha. Ka zəzə war dzəkən shi tikə tə hidī. ¹⁹ Ghəshiy, jakəjakə na ghəshi lə Yesəw Kəristəw ghəci mazə tsa shi ghwəlaw, Yesəwəy, nja ghən na, ma mbəzliy nəwəy, vəgha ci. Mbəzliy jakəshi lə Kəristəwəy, və kwəma ghəshi bərqi. Tə mbərkə ghəci jakəshi ghəshi lə nəfə kwətiŋ. Ava tsəgha kəli ghəshi dza kwa kwəma kwa kwəma kwa kwal Hyala, njasa dī Hyala ki. A Kəristəw jakəti mbəzli ci ta mbə ghəciy nza li shi kwətiŋ, njasa ka dəghesler tə vəgha ndə vaa tsəəbəshi ka ndə kwətiŋ lə bəliti.

Ma ntsaa mətiy lə Kəristəwəy, ka sləkəvə shi tə hidī ghwəlaw

²⁰ A ngwarmərə, a ghwəy sənay kiy, mbəzliy bəkwəshi kwasəbə *Kəristəw nza ghwəy

---

2:17 2:17 Ebr 8:5   **2:18** 2:18 Ef 1:21   **2:19** 2:19 1:18; Ef 4:16

2:20 2:20 2:9-10; Gal 4:3-5, 9

gwananwəy. Va tsəgha na kiy, ka mbay hyeler lə mbəreketiy sləkənwəy ghwəlaw. Ya sa nzana tsəgha ghənzə kiy, tawa zhini ghwəy zhəmbənwəy mbə məni shiy nja mbəzliy sənay ma Yesəw dība kia? Wa shiy mənishi va, zhanwəy ghwəy zhəmbə nəw kwəma jijihinwəy, dība kia? Tawa zləba ghwəy məndiy gəzanwəy gəla shi nə məndi va. ²¹ Shi tsa' ni vay, əntaa gha bəshi ma. Əntaa gha dzəghə nini ma. Əntaa gha dapə nini lə dəvə gha dība ma, kə məndia? ²² Gəla kwəma jijihə vay, dzəkən shiy dzaa kərəshi sa ka məndiy ghərahwə sləni li shi gəzə ghəshi kwəma. Ndə ngəri zəzəvəshi na ta bənishi kaa mbəzli. ²³ Ta na navay, mba'a kə ndəə nighə kwəma va na, nja kwəmaa səəkə mbə sənata kwəma ka naa nza. Sa nzanay, ə gəzə na kaa mbəzli a ghəshi jihəvaa dzəmbə cə'wə Hyala, ka zhəghəti ghən tsa shi jəwə, ka sa ngəra'wə kaa vəgha shi. Shi va gwanashi e gəzanwəyəy, ka dza ghəshiy kətitənwəy ta mbay ghwəy zhini ghən kaa shi jikir ni maw vəgha ndə ngəriw.

3

¹ Ghwəy kiy, a ghwəy sənay mbəzli zhanakati Hyala sati mbə məti kwasəbə Yesəw Kəristəw nza ghwəy. Va tsəgha na kiy, ta shi mə ghwəmə pə ghwəy fə ghən. Shi vay, tə pətsa nza Yesəw Kəristəw ghəshi. Məba nzəyəy na tə dəvə kwa bəzəmə Hyala. ² War dzəkən shi mə ghwəmə pə ghwəy zəzə ya hwəmba. Ka zəzə ni tə

2:21 2:21-22 Ezay 29:13; Mt 15:9; 1Tim 4:3; Ebr 13:9   **3:1** 3:1
2:12; Ef 1:20   **3:2** 3:2 Mt 6:33

hidī ghwəy ma. ³ A ghwəy sənayəy, mbəzliy bəkwəshi nza ghwəy. Dzəghwa Hyala mba'a mbələyñwəy piy tsa ghwəy jakə lə Kəristəw. ⁴ Yesəw Kəristəw na piy tsa ghwəy katan tsa. Sa ka na zhəkəy, ta səəkə dza ghwəy dza li gwananwəy kwərakwə lə shəndəkə tsa ci.

Nzəy tsa kwataŋa lə nzəy tsa 'war'war tsa

⁵ Ghənzə tsəgha kiy, kərakə pə ghwəy fəy mənī shi tikə tə hidī ni gəmgəm ni. Mba'a ghəshi mənīshi nja shi bəkwə bəkwə ni mbə piy tsa ghwəy. Kərakə pə ghwəy lə ghwərghwər, lə mənī kwəma rəda rəda na, mba'a mənī shi ha'wə ha'wə ni, lə maw shi gəmgəm ni, mba'a mənī mətse. Sa nzanay, mənī mətse ta shiyəy, ghala mbə lə ta mbəriw. ⁶ Tə mbərkə shi gəmgəm ni va gwanashi məməni mbəzli dza Hyalaa bəkən nəfə kən mbəzliy dī ma fəti ta kwəma nzə va ki. ⁷ Kwataŋa kiy, tsəgha niy nza ghwəy nja mbəzli va kwərakwə ki. Kwəma jikir na mbə vəgha ghwəy niy sləkəñwəy na.

⁸ Nana kiy, zlashim shi jikir ni va, ka sati nəfə tsa ghwəy ma, ka bə nəfə ghwəy dzəkən mbəzli ma, ka mənī ndərəm ghwəy ma, ka tsəərə mbəzli ghwəy ma, ka gəzə kwəma ha'wə ha'wə na ghwəy səkwa tə miy tsa ghwəy ma. ⁹ Ka slasla dzərvə ghwəy kaa ghən tsa ghwəy kwa jipə ghwəy ma. Sa nzanay, a ghwəy zlay nzəy tsa ghwəy niy nzəy ghwəy kwataŋa, lə shiy

---

3:3 3:3 Rm 6:4; 2Kwər 5:14   **3:4** 3:4 Gal 2:20; Flp 1:21; shəndəkə: 1:27; Flp 3:21; 1Kwər 15:43; 1Zhñ 3:2   **3:5** 3:5-8 Gal 5:19-21   **3:5** 3:5 Rm 6:6, 11; Gal 5:24; Ef 4:19; 5:3   **3:6** 3:6 Ef 5:6   **3:7** 3:7 Rm 1:18; Ef 5:8   **3:8** 3:8 Ef 4:29; 5:4   **3:9** 3:9 Ef 4:22, 25

niy məni ghwəy gwa'a. ¹⁰ A ghwəy kwəmavə nzəy tsa 'war'war tsa nana, Hyala ndaŋwəy na. Ma nzəy tsa 'war'war tsa vay, Hyala ka naa gwəma njasa səmə vici, nza ghwəy mbəə nza nja ghənzə, ghənzə saa ngati nzəy tsa 'war'war tsa va, zhini mba'a ghwəy sənata wəzə wəzə.

¹¹ Ava va tsəgha nzana nana kiy, shiy tıbaa tıhəvəri *ka Zhəwifə lə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifəw. Shiy tıbaa tıhəvəri mbəzliy *slanti fə'yasa lə mbəzliy slanti maw. Ya mbəzliy tsəhwəlishi ma, lə niy məni kwəma nja mbəzli mbəradzəy, shiy tıbaa tıhəvərishiw. Ya mbəzli pa'pa ni, lə ni ya ya niy, shiy tıbaa tıhəvərishiw. War *Kəristəw kwətiy na ntsa dikə tsa kən shi. Ghəci sa mbə nefer ni ci mbəzli gwanashi.

¹² Mbəzli Hyala nza ghwəy, sa tsəhavəŋwəy na, tə sa dıtəŋwəy na. Ghənzə tsəgha kiy, mənıŋwəyəm ka mbəzliy zhəhwər ta nihwəti mbəzli. Ka məni wəzə kaa mbəzli, ka kəli ghən tsa ghwəy ghwəy ma, wəzə kə hwər tsa ghwəy, ə pə ghwəy sə'wa kwəma. ¹³ Sə'wa pə ghwəy sə'wa kwəma kwa jipə ghwəy. Mba'a kə ndə məntəŋwəy kwəmay, pəlayəm mbə nəfə tsa ghwəy. Ya hwəmbay, pəlatam kwəma mbə nefer ghwəy kwa jipə ghwəy, njasa pəlatəŋwəy Ndə sləkəpə va na ghwəy mbə nəfə ci kwərakwə.

¹⁴ Dzəkən shi va gwanashi kiy, mətsahakənəm dı, sa nzanay, dı na saa dzaa jakətəŋwəy ka mbəzli kwətıŋ. ¹⁵ Zlayəm kwal kaa zərkə tsa

---

3:10 3:10 Ghava 1:26-27; Ef 4:24   **3:11** 3:11 2:11; Gal 3:28; 1Kwər 12:13   **3:12** 3:12-15 Ef 4:2-4   **3:13** 3:13 Ef 4:32   **3:14** 3:14 Ef 5:2   **3:15** 3:15 1:18, 20; 2Kwər 13:11; Ef 1:23; 4:4

ndanjwəy Yesəw Kəristəw va a ghəci nighəo dzəkən nefer ghwəy. Sa nzanay, ta nza ghwəy ka ndə kwətinj harvənjwəy Hyala gwananjwəy, lə ta mbəə nza mbə zərkə tsa va. War 'wəsa pə ghwəy mananta ya hwəmba. ¹⁶ Zlatanavəm kwal kaa kwəma Kəristəw a ghənzə təhaynjwəy nefer ghwəy tərənjw. Bənim kwəma Hyala kwa jipə ghwəy, gəzəm kwəma kaa ghən tsa ghwəy, lə sənata kwəma mbə wəzə, lə məhərli wəzə na. Manantam 'wəsa kaa Hyala kwa cəm, lə nefer ghwəy gwanashi. Ka fal slən tsa nzə lə cemer kwa Zliya Hyala, ka ndəgha waza, ka fal lə cemer dza Safə tsa nzə dəwdew tsaa cinjwəy. ¹⁷ Ya wa kwəma mənəi ghwəy, lə na gəzə ghwəy gwa'ay, lə slən tsa Ndə sləkəmmə Yesəw kə taa nza. Manantam 'wəsa kaa Dəmmə Hyala mə ghwəmə lə slən tsa ci dība.

Njasa dza nzəy tsa mbəzliy nəw Hyala təbə kwa jipə shi

¹⁸ Favə tə ghwəy, ghwəy ghwəy mi'iy, dīm fəti va zhər ghwəy njasa təbə mi'iy jakəshi lə Ndə sləkəmmə mənəi.

¹⁹ Ghwəy ghwəy zhər dibay, dī pə ghwəy dī mi'i ghwəy wəzə. Əntaa ghwəy nza ghyanakə mbə nzəy tsa ghwəy li shi ma.

²⁰ Ghwəy ghwəy ndərazhi bay, fam kwəma, ya namaba va mətikwəkwər ghwəy. Ava kwəma dī Ntsaa sləkəmmə ghwəy mənəi.

²¹ Ghwəy ghwəy didihi bay, əntaa ghwəy dzaa bə nefer ndərazhi ghwəy sati ma. Vantaa vəgha shi dzaa mətita mbə kwəma dza ghəshiy mənəi.

²² Ghwəy ghwəy mevivi dibay, dī pə ghwəy dānshi fəti kaa mbəzliy sləkəñwəy ya mbə namaba sləni gwa'a. Əntaa ghwəy dzaa jihəva ta ghəra sləni war ghala pətsa ka ghəshiy nza tifa, ta mbə ghəshiy falñwəy gwa'a tsəgha ma. Ə pə ghwəy məni sləni ghwəy lə nəfə kwətiñ. Sa nzanay, va Ntsaa sləkəmmə hazləni ghwəy.

²³ Ya wa sləni ghəra ndəy, lə nəfə kwətiñ kəə ghəra. Njasa nzana kaa Ndə sləkəmmə Yesəw ghəci ghəra. Ka ghəra ghəci njasa nzana kaa ndə ngəri ma. ²⁴ A ghwəy sənay kiy, Yesəw Ntsaa sləkəmmə də'wə ghən tsa ci dza naa wañwəy zhəmə ghwəy. Shi wəzə ni fənəy na mə ghwəmə kaa mbəzli ci dza naa bəñwəy. Kaa Yesəw *Kəristəw ghəci dikə tsa ghwəy ghəra ghwəy sləni va. ²⁵ Ma ntsaa dzaa mənti *kwəma jikir na naci kiy, ta kwəmavə zhəmə jikir tsa mənti na va dza na. Ka dza Hyalaa təra ghalaa dzəghwa mbəzli mbə sla ngwəvə nzəw.

4

¹ Kaa ngəñwəy gəzəe kwəma na, ghwəy ghwəy mbəzliy sləkə mevivi. Kəsəvəm mevivi ghwəy lə kwal tsa katan tsa, lə nəfə tsa wəzə tsa pə ghwəy nzəyñwəy li shi. Sənay tə ghwəy, a Ntsaa sləkəñwəy tifa mə ghwəmə kwərakwə, pə ghwəy.

Kwa kərnī gəzə kwəma Pəl

² A ngwarməhira, ə pə ghwəy cə'wə Hyala ya hwəmba, Əntaa ghwəy dali va məni 'wəsa tsa

ghwəy kaa ngəta mbə cə'wə ma. ³ Ghala pətsa ka ghwəy nza mbə cə'wəy, cə'wə tə ghwəy Hyala tə ghəy kwərakwə, nza Hyala mbəə mətəhə ghwəniŋəy kwal ta gəzə kwəma nza ghəy kaa mbəzli. Ta mbə ghəy canakəvəri kwəmaa niy ghwəbəy Hyala mbə *Kəristəw dzəti ngwəla kaa mbəzli. Tə mbərkə kwəma va nzee kwa fərshina sənzenva. ⁴ Cə'wəram Hyala, a ghənzə bəra bərciy gəzəkəvəri kwəma va pa'i pa'i kaa mbəzli, njasa təbə na yən gəzə.

⁵ Lə məhərli wəzə na kə nzəy tsa ghwəy mbə mbəzliy nəw ma Yesəw Kəristəw. War kwəməvə ma ghwəy vəghwə ya hwəmbay, əntaa ghwəy zlay kəətishi ma. ⁶ Mba'a pə ghwəy gəzanshi kwəmay, kwəma wəzə na kə dzaa səvəri mbə miy tsa ghwəy, gar tsə'wəta mbə nefer shi. Sənay tə ghwəy njasa ka ghwəy zləbanci kwəma wəzə kaa ntsaa dzaa dəw kwəma va ghwəy.

Kwa kərnī səkwəpə tsa Pəl

⁷ A ngwarməhira, ta ghwəniŋwəy zəməmmə Tishikə dzee. Zəməmmə tsa dəe, ghəy li ghəra na sləni kaa Ndə sləkəmmə Yesəw kwa zəərə kwətiŋ na. Lə nəfə kwətiŋ ghəra na sləni va. Ghəci dza naa gəzanwəy kwəma taree njasa nza na gwa'a gwa'a. ⁸ Va tsəgha ghwənee kaa ngənwəy, a ghəci gəzanwəy njasa nza nzəy tsa ghəy tikə. Nza ghwəy mbəə kwəməvə bərci mbə nefer ghwəy. ⁹ Ghəshi lə 'Wəneshim, tsahwəti zəməmmə tsa dī ghwəmmə dza naa dza. Ma ghəci kwərakwəy, ntsaa kəsəvə sləni

---

4:3 4:3 Rm 15:30   **4:4** 4:4 1:26   **4:5** 4:5 Ef 5:16   **4:6**
 4:6 Ef 4:29; 1Pi 3:15   **4:7** 4:7 Tishikə: Ef 6:21-22   **4:9** 4:9
 'Wəneshim: Flm 10-12

Yesəw bekir dəvə ci na. Ntsaa səkəkə mbə məlmə ghwəy na. Ghəshi dza naa gəzanwəy kwəma tikə, ya namaba nzə gwa'a.

¹⁰ Mbə səkwəŋwəy na Aristarkə, ntsa nza ghəy li tikə kwa fərshina sənənva. Mbə səkwəŋwəy na Markə, ntsa nza kar Barnabasəə kwəy məmə li. Sa ka na tsəhəy vəgha ghwəyəy, ka'wəti tə ghwəy wəzə, njasa niy gəzanwəy ya va. ¹¹ Mbə səkwəŋwəy na Yesəw tsa har məndiy Zhəsətəsə kwərakwə. Mbə *ka Zhəwifəə banavə nefer shi kaa Hyalay, war mbəzli mahkan ni va na shiy ghəra sləni lə ya, ta gəzə kwəmaa dzəkən sləkə tsa sləkə Hyala mbəzli. Ghəshi dəpətəra na nəfə tsee.

¹² Mbə səkwəŋwəy na Epafərasə, ntsaa səkəkə mbə məlmə ghwəy diba. Ndə ghəra sləni tsa Yesəw *Kəristəw na. Mbə cə'wə Hyala ka naa nza tə ghwəy tərəŋw ya hwəmba, nza ghənzə mbəə garətəŋwəy kwa kwal tsa nzə wəzə wəzə, kala kwəfəghə ma ghwəy. A ghwəy mbəə nza ka mbəzli təhə təhə ni kwa kwal tsa nzə. Mba'a ghwəy sənashi shi dī Hyala wəzə, nza ghwəy mənishi. ¹³ Yən də'wə ghən tseyey, e sənay njasa tsəva na mbə sləni tərəŋw ta kəətīŋwəy ghwəy lə mbəzli ka Lawədishe, mba'a ka Hyerapəlisə. ¹⁴ Mbə səkwəŋwəy na madigammə Ləwka tsa dī ghwəmmə, dəkwətər tsa ghwəmmə, mbə səkwəŋwəy na Demasə kwərakwə.

¹⁵ Səkwətəŋəy tə ghwəy ngwarməhimmə mbə nəw Yesəw mbə məlmə ka Lawədishe. Zhini

---

4:10 4:10 Aristarkə: SləniKY 19:29; 27:2; Flm 24; Markə: SləniKY 12:12   **4:12** 4:12 Epafərasə: 1:7; Flm 23   **4:14** 4:14 Ləwka: 2Tim 4:11; Flm 24; Demasə: 2Tim 4:10   **4:15** 4:15 Lawədishe: ShiZhj 3:14

mba'a ghwəy səkwəti Nimfa diba, lə mbəzliy
 basəva ta cə'wə Hyala kəghi tsa nzə gwa'a.

¹⁶ Ma sa ka ghwəy jangamti zliya na gwa'ay,
 nza ghwəy vəlanavəshi kaa mbəzliy nəw Yesəw
 Kəristəw mbə məlmə Lawədishe, nza ghəshi
 jangəti kwərakwə. Sa ka ghəshi vəlīkəvəŋwəy
 na shi va tsaslanaghəshee kwərakwə ɓa na, nza
 ghwəy zhiniy jangəti. ¹⁷ Gəzancim kaa Arshipə
 a ghəci məni məhərli, ta mbə ghəciy ghəra sləni
 fanambə Ndə sləkəpə Yesəw Kəristəw va mbə
 dəvə ci lə kwal tsa nzə.

¹⁸ Yən yən Pəl kiy, avandaa tsasli kwəma
 na dzəghwa tikə lə dəvee, ta səkwəŋwəy. A
 səkwəŋwəy ya. Əntaa ghwəy zamti ghən ta nza
 tsa nzee tsa kwa fərshina ma. Nza ghwəy nza ki,
 nza Hyala məntəŋwəy wəzə hwər tsa nzə.

**Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən
Yesəw Kəristəw
Bana: Zliya Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw
Kəristəw New Testament
Le Nouveau Testament en langue Bana du Cameroun**
copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bana

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
ae014872-94cd-54bc-869e-601bde2245b3